

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
26. MAJ
1995

Letnik 50
Štev. 21 (2808)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Svobodnjaki zavrtnjeni!

Podobno kakor na deželni skušajo svobodnjaki tudi na zvezni ravni očrtni Dvojezično trgovsko akademijo v Celovcu. V deželnem zboru se je pritoževal poslanec Schretter, na zvezni ravni pa ga posnema tretji predsednik parlamenta mag. Haupt.

17. marca 1995 je svobodnjaška parlamentarna faksija na ministra za pouk in umetnost, takrat je to bil dr. Scholten, naslovila enajst (11) vprašanj v zvezi z Dvojezično trgovsko akademijo. Menila je, da je šola predvsem v zvezi z dijaki iz Slovenije ravnala kaznivo, kajti zaradi njih da so na TAK nedovoljeno uredili dodatne razrede, zaradi česar je država utrpela finančno

škodo. Pa tudi očitek, da mnogo dijakov na TAK ne obvlada v zadostni meri obeh jezikov, je bil zavrit v parlamentarno vprašanje.

Odgovor zveznega ministrstva je za svobodnjake pravi polom.

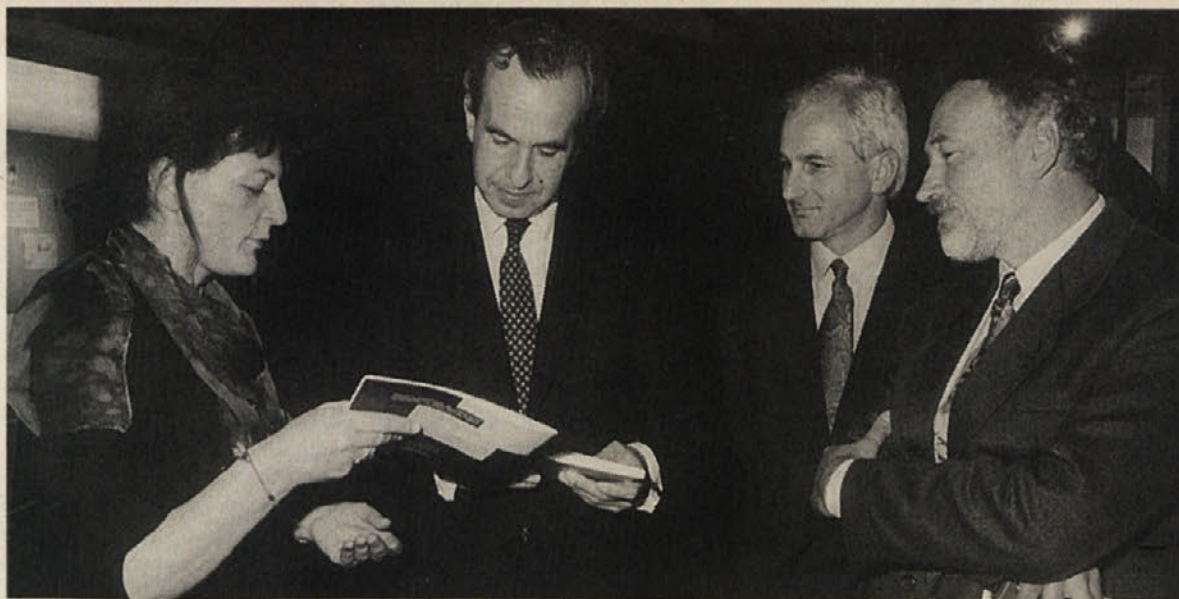
V odgovoru z dne 16. maja ministrstvo ugotavlja, da so bili vsi dijaki sprejeti na šolo po veljavnih zakonskih določilih in da pouk prav tako poteka skladno z zakoni. Posebej pomembna je ugotovitev, da zaradi dijakov iz Slovenije ni bilo treba odpreti dodatnih razredov in da tudi neupravičenih paralelnih razredov ni bilo, zato je tudi nobenih neupravičenih stroškov. Zato, tako ugotavlja ministrstvo, tudi ni treba proti odgovornim na

šoli uvesti sodnih postopkov.

Manjšinska glasnica in državnozborna poslanka Zelenih Terezija Stoisić je v zvezi s svobodnjaškim napadom na dvojezično TAK v Celovcu poudarila, da je zvezno ministrstvo potrdilo uspešnost te šole, ki je postala zgleden projekt koroškega šolstva. Gradščanski Hrvati o takšni šoli lahko še vedno samo sanjajo.

Stoisićeva je poučevanje označila kot vzorno, kajti dvojezično znanje v gospodarskih predmetih je za prekmajno gospodarstvo Koroške velikega pomena in od usposobljenih dvojezičnih absolventov trgovske akademije bo imela korist vsa dežela. F. W.

Pohvala založbi Drava

Razstava v Napoleonstadlu o kacetu na koroški strani Ljubelja sodi med najbolj obiskane v Celovcu. Prejšnji teden si jo je ogledal tudi minister za znanost dr. Rudolf Scholten in jo izrecno pohvalil kot pomemben prispevek k razbijanju tabujev in spoznavanju zgodovinskih pojavov in njihovega vpliva na usodo posameznika in krajev. Med ogledom sta ga dr. Peter Gstettner v imenu koroškega komiteja »Mauthausen Aktiv« in mag. Josef Zausnig kot avtor dokumentarne knjige o taborišču na Ljubelju »Der Loibl-Tunnel – Das vergessene KZ an der Südgrenze Österreichs« seznanila z raziskavami in ozadji tega temnega segmenta v koroški zgodovini.

Dr. Helga Mračnikar, ravnateljica založbe »Drava«, ki je Zausnigovo knjigo izdala in založila, je ministru predala izvod. Dr. Scholten je delovanje založbe »Drava« primerjal z delovanjem celovške

univerze in dobesedno dejal, da »Drava s svojimi pobudami razburja. Bilo bi povsem nesmiselno, če bi od založbe pričakovali pomirjevanje, kajti pomirjeni smo že v zadostni meri«. Minister je založbo pozval, da s svojim pomembnim delom nadaljuje, kajti »mi potrebujemo nemir, ki naj prepreči, da se nam celo petdeset let po koncu nacizma še vedno nekatere stvari dobesedno zaraščajo«.

Predstavitve prepotrebne dokumentacije

Ni veliko zgodovinsko-dokumentarnih knjig na Koroškem, ki bi že pred svojim izidom in predstavitvijo naletele na tolikšno zanimanje, kot je dokumentacija o ljubeljskem kacetu. Odmev občinstva nanjo je bil presenetljiv. Knjigo in avtorja je predstavil univ. prof. dr. Peter Gstettner, ki je posebej opozoril na to, da se za zaraščeni ka-

cet niso začeli zanimati zgodovinarji, ampak sociologi.

Zausnig se pri svojem delu ni usodno opiral na dokumente SS in nemških nacističnih uradov, ampak je vanj vključil predvsem tiste priče, ki so tako ali drugače morali živeti z realnostjo kaceta – priporniki, sosednji kmetje, esesovski pazniki, žandarji in drugi. Zgodovine kaceta namreč ni hotel napisati iz vidika nacističnih oblastnikov, ampak je njim nasproti postavil doživlja in izkušnje prizadetih.

Knjiga se bere kot izredno zanimiv in napet roman, je pa vendar dokumentiran prikaz nacističnega in herenfolkovskega zločina ter upornosti trpinov iz skoraj vse Evrope in domačega slovenskega prebivalstva, ki je edino pomagalo jetnikom.

Knjigo dobite v obeh slovenskih knjigarnah.

Franc Wakounig

SLOVENIJA IN EU

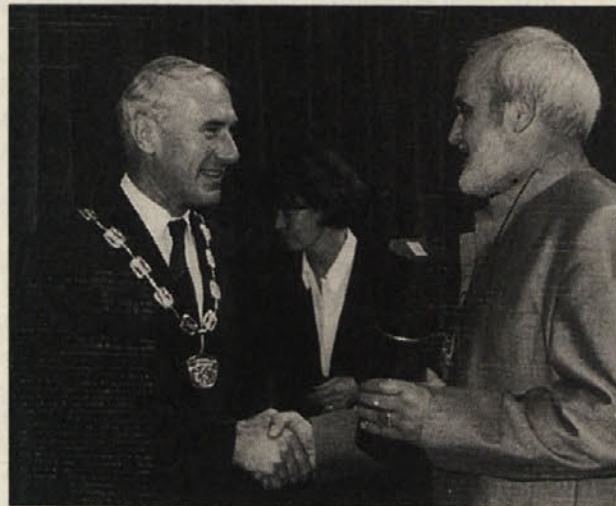
Kmalu podpis sporazuma

Kot kaže, bo Slovenija po hitrem postopku sprejeta v pridruženo članstvo Evropske zveze. Po intenzivnih pogajanjih v preteklem tednu, na katerih so predstavniki Slovenije in Evropske zveze dorekli tudi sodelovanje in odnose na kmetijskem področju, so predstavniki 15 povezanih držav v ponedeljek z redkimi pripombami (Grčija, Avstrija) prepustili besedilo dogovora v odločanje stalnim predstavnikom petnajsterice.

Italija, ki je kar 6-krat preprečila dodelitev mandata Sloveniji za pogajanja, v tem trenutku po besedah zunanje ministric Agnellijeve nima pridržkov, do Slovenije pristopa širokogrudno, pričakuje pa pravočasno izpolnitev italijanskih nacionalnih interesov v slovenski Istri.

PODELITEV NASLOVOV NA UNIVERZI

Častni doktor V. Oman!

25 let je minilo, odkar je bila ustanovljena Univerza za izobraževalne vede v Celovcu. Bila so potrebna leta borbe za to ustanovo in navezujoč na tisti pionirski čas je rektor univerze dr. W. Dörfler podelil šestim osebam častne naslove. Svečanosti je prisostvoval tudi zvezni minister za znanost dr. Rudolf Scholten.

Častna senatorja sta postala Hans Sima, bivši deželni glavar, in Leopold Guggenberger, ki je že 19 let župan mesta Celovec. Hans Sima se je v svojem nagovoru zahvalil za priznanje, ki ga je dobil »čeprav pozno, a vendarle«.

Naslov častnega doktorja pa so podelili akademskemu slikarju Valentinu Omanu in poudarili njegovo angažiranost za človečnost in razumevanje. V njegovih delih je človek neizčrpen vir »umetniško-arheološkega raziskovanja« in vselej v ospredju. Valentin Oman je v zahvalnih besedah (tudi v slovenščini) poudaril, da šteje to priznanje tudi kot priznanje slovenski narodni skupnosti.

Častnemu doktorju in veliki osebnosti Valentinu Omanu naše iskrene častitke!

TANZTHEATER/PLESNI TEATER *Flanus*

Marička

Sobota	27. maj 95	20.00	KD »Danica« Šentprimoz
Torek	30. maj 95	20.00	Theater
Sreda	31. maj 95	20.00	des
Četrtek	1. maj 95	20.00	»klagenfurter ensembles«
Petek	2. maj 95	20.00	Südbahngürtel 24

KOMENTAR

Piše Sonja Wakounig

Narodni svet koroških Slovencev je na zadnjem občnem zboru sklenil spremeniti način voljenja svojih vodilnih organov. Nov način bo sicer neprimerno dražji od prejšnjega, toda za NSKS vsekakor zdrav, saj bo odslej vsaj videz, da ne bodo glasovali samo tisti zaupniki, ki so neposredno iz centrale dobili vabila na občni zbor in kjer ni bil kriterij volja društev ali organizacij, ki bi poslala svoje zastopnike ali »poslance«. Doslej vse lepo in prav.

Kako »naštrikati« volitve?

Zapletati pa se začne, ko se za volilno udeležbo skuša argumentirati z »narodnim parlamentom«, »zbornico«, »poenotenjem«, »demokratskim zastopstvom« (za vruga, ali je Avstrija 50 let dopuščala nedemokratsko voljene strukture?).

Način prvega kroga volitev je, milo rečeno, vsaj neresen, da ne uporabim primernejšega izraza. Naslove volivcev zbirajo vsekakor drugače, kot so bili najavili. Mnogim pošljejo glasovnico enostavno po pošti, v zanašanju, da ljudje reklamno gradivo navadno pomečejo v koš. Ali pa ti glasovnico kar stisnejo v roke s pripombo »kar vzemi, saj je ni treba vrniti«. In po mnenju NSKS je tak človek »sprejel ponudbo«. Prav tako niso samo člani tako imenovanih komisij tisti, ki vneto pobirajo naslove, in objavljeni termini so prav tako brez veljave. Da ne govorimo o tem, da

člani komisij dostikrat nimajo pojma o kakšnih volilnih seznamih v svojem okrožju in da so prišli do naslovov »komisarjev« ko devica do otroka.

Največji hec pa so seveda glasovnice. Oborožene z žigom Narodnega sveta in brez sence kakršnegakoli resnega in neodvisnega nadzorstva so praktično brez vrednosti, saj jih je mogoče v centrali »naštrikati« skupaj z odgovori toliko, kolikor se jim bo bo zdelo prav. In s tem je vsakršna volilna udeležba zunaj dosega kontrole in zasebna zabava ter zaposlitvena terapija funkcionarjev Narodnega sveta, ki mrzlično iščejo možnost za način, kako bi si »demokratsko« prisvojili edino zveličavno pastirstvo za slovenske ovce.

Ob zadnjem ljudskem štetju je 14.100 ljudi navedlo slovenščino kot občevalni jezik. Tudi če izvzamemo otroke do 14. leta: kje so ostali? V resnici jih je menda celo okrog 40.000, ki znajo slovensko, če je to res kriterij za volilno udeležbo. Ob tem je volilna pravica za

mladoljetne seveda več kot vprašljiva zadeva.

Zagovorniki odprte in multikulturne družbe in sožitja, pripadniki Zveze slovenskih organizacij, si ne bomo dovolili poseganja v delovanje in v svoje demokratsko voljene strukture od katerekoli druge organizacije bodisi v Avstriji ali pa v tujini. Svojo legitimacijo imamo dovolj izkazano po vseh pravih in zakonih (samo precej ceneje). Vendar toliko demokracije je za NSKS že preveč. Propagiranje njegove odprtosti je za enkrat žal samo verbalni akt, njegova politika še vedno brezupno desno od desnice, imena kandidatov za predsednika pa še vedno ne dajejo upanja za spremembo, pa čeprav je bil npr. dr. Pavle Apovnik nekoč podpredsednik ZSO. »Pozabimo že enkrat to,« je odprt gošpod Apovnik.

DEMOKRACIJA NSKS

Izjava Kluba slovenskih študentk in študentov na Dunaju

Kot organizacija z več desetletji trajajočo nadstrankarsko tradicijo z navdušenjem sprejemamo vašo odločitev za odprtje vaše organizacije. Vendar se čudimo, da se za demokratizacijo ene same organizacije (tudi če je to Narodni svet) porabi toliko denarja in energije. Prav zaradi tega sumimo, da se za tem postopkom skriva le pot v

etnično zbornico. In stališče KSSŠD do etnične zbornice (Pernthalerjev model) je tako na Dunaju kot tudi na Koroškem znano. Pričakovali bi si od naših zastopnikov, da bi bili do tako imenovane »baze« odkriti in ne bi poskušali zlorabljati demokratizacije za monopolizacijo oblasti!

ŽALNA SEJA SAZU V LJUBLJANI

Počastitev dr. Boga Grafenauerja

Govor predsednika SAZU dr. Franceta Bernika

Pretekli petek so se v Ljubljani v ožjem krogu poslovili od umrlega akademika prof. dr. Boga Grafenauerja. Koroške Slovence je na žalni seji Slovenske akademije znanosti in umetnosti zastopal vodja Slovenskega znanstvenega inštituta dr. Avguštin Malle. O osebnosti akademika Grafenauerja in njegovem znanstvenem delu sta spregovorila dr. Emilijan Cevc in predsednik SAZU dr. France Bernik, katerega besede objavljamo:

Danes se z občutkom velike izgube za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti poslavljamo od našega rednega člana in staroste slovenskih zgodovinarjev prof. dr. Boga Grafenauerja. Njegova smrt seveda ne pomeni izgube le za Akademijo in za zgodovinsko stroko, temveč za slovensko humanistiko v celoti. Predvsem pa pomeni njegov nenadni odhod najhujšo izgubo za njegove najbližje, ki jim v imenu navzočih in v svojem imenu izrekam iskreno sočutje.

V našo zavest se je akademik Bogo Grafenauer zapisal z nekaj dejstvi svojega življenja, o katerih kot človek druge stro-

ke še upam povedati nekaj besed. O njegovem znanstvenem opusu bo govoril akad. Emilijan Cevc, tajnik razreda za zgodovinske in družbene vede.

Najprej: akademik Grafenauer se je poklicu znanstvenika zgodovinarja zapisal izjemno zgodaj in nepreklicno, v pravem pomenu usodno. Dokazov za to je več. Enega najdemo že na začetku njegove znanstvene kariere, ko je dal cilju svojega raziskovalnega hotenja, torej lastnemu cilju nedvoumno prednost pred zgodovino. Neposredno po nemškem ujetništvu in italijanski internaciji je namreč zbral toliko moči, da je še med drugo svetovno vojno napravil doktorat znanosti in istega leta – leta 1944 – izdal svojo prvo samostojno knjigo Boj za staro pravdo.

Druga posebnost njegovega znanstvenega opusa je nenavadna obsežnost in raznovrstnost, morda kar univerzalnost. Predmet Grafenauerjevih znanstvenih raziskav je tako tematika naselitve Slovencev in drugih južnih Slovanov na Balkan in v Vzhodne Alpe, nastanek prvih slovanskih držav, zlasti Karantanije, kot oblikovanje

južnoslovanskih etničnih skupin v srednjem veku. Potem je tu zgodovina slovenskih kmečkih uporov v fevdalni dobi in nazadnje razvoj Slovencev, zlasti narodni, posebej še na Koroškem, skozi novi vek do 19. in 20. stoletja.

Grafenauerjevo težnjo po sintezi pa dopolnjuje še tretja značilnost njegovega znanstvenega dela, ki je hkrati značilnost njegove osebnosti, njegovega značaja. Grafenauer je dosledno, neredko brezobzirno branil svoja strokovna stališča in kot tak sogovornikom praviloma ni popuščal. Ker mu je znanost pomenila poleg iskanja resnice tudi uresničevanje lastne, to je svobodne in neodvisne identitete, s strogostjo argumentov ni prizanašal.

Tak je bil in ostal v naši zavesti.

Pred tednom dni je akademik Bogo Grafenauer sklenil življenje, včeraj smo ga pospremili k večnemu počitku, danes pa smo se v njegovi in naši hiši zbrali k zadnjemu pietetnemu slovesu od njega. Izkažimo mu še enkrat resnično spoštovanje in počastimo ga z minuto molka.

Slava njegovemu delu in spominu!

DEMOKRATI NA OBISKU V CELOVCU:

O manjšinah, Sloveniji in jedrski elektrarni

Minuli ponedeljek je EL gostila Demokratsko stranko in tako nadaljevala niz srečan s slovenskimi parlamentarnimi strankami. Težišči pogovora sta bila manjšinska politika in aktualni politični razvoj v Sloveniji. Delegacijo Demokratske stranke sta vodila predsednik Tone Peršak in članica glavnega odbora Danica Simčič.

Demokratska stranka Slovenije, po besedah Peršaka, podpira prizadevanja za skupno zastopstvo manjšin in za slovenski mandat v deželni zboru in v parlamentu. Pri tem opozarja na parlamentarne izkušnje Madžarov in Italijanov v Sloveniji, ki da so zelo pozitivne tudi za večino in ki pomagajo odpravljati številne travme. Nadalje je Peršak poudaril, da mora Slovenija bolj kot doslej pospešiti gospodarsko sodelovanje s koroškimi Slovenci, ki so že v Evropski zvezi in bi bili prav zato lahko pomemben most med Slovenijo in evropskim tržiščem.

Prav tako sta potrebni podpora kulturnemu udejstvom narodne skupnosti in medijska oskrba, predvsem to velja za sprejem slovenskih televizijskih oddaj in urejeno dostavo slovenskih časopisov tostran Karavank.

V slovenski politiki se Demokratska stranka pojmuje kot moč sredine. Trenutna dokaj nenavadna koalicija po njenem prepričanju ne vlada, ampak je učinkovita samo pri razdeljevanju oblasti, hkrati pa politični spori poglobljajo razkol med Slovenci,

ki je občuten že od konca 2. svetovne vojne. DS v prihodnji vladi ne bo sodelovala s skrajnimi levimi in desnimi strankami, kot koalicijski partnerji zanjo pridejo v poštev liberalni demokrati, krščanski demokrati, ljudska stranka, celo Janševa socialdemokratska stranka bi bila kljub svoji dvoličnosti, da kot leva stranka deluje na desnem robu političnega spektra, možen partner.

Glavni zunanjepolitični cilj DS je približanje Slovenije Evropski zvezi, hkrati pa mora Slovenija v smislu lastne identitete krepiti interese v vzhodni Evropi in tudi v okviru EFTA. Avstrija je zanjo interesantna tudi zaradi izkušenj s pridruženjem Evropski zvezi, seveda pa je naša država za Slovenijo pomemben gospodarski in politični partner.

Usoda JE Krško

Slovenija želi najkasneje do leta 2020 dokončno zapreti jedrsko elektrarno v Krškem. Po oceni Demokratske stranke pa se bo to zgodilo prej, kajti s posebnim zakonom je slovenski parlament že uredil zbiranje sredstev za ukinjanje nuklearke. Izstop iz jedrske energije pa otežuje pomanjkanje alternativnih energetskih virov. Trenutno se kot takšni ponujajo edinole termoelektrane, ki pa zaradi visokih emisij strupenih plinov hudo bremenijo okolje, stroški za razžvepljevalno napravo, kakršno bi potrebovali v Sošanju, pa so izredno visoki.

Peršak je navzoče novinarje presenetil z informacijo, da Hrvaška v zameno za zaprtje Krškega načrtuje gradnjo dveh novih jedrskih elektrarn. To pa ne bi bil samo dodaten problem za Slovenijo, ampak tudi za Avstrijo. F. W.

Podpisana akcija proti visokotirni železnici skozi Rož uspešno poteka. Tudi v Kotmarji vasi so ljudje trumoma podpisali protestno resolucijo

Kuhinja v gradu barona Borna

V tej kuhinji so jedli vsi višji uslužbenci firme Universale, uslužbenci Državne gradbene uprave, oficirji SS in policije. Prva kuharica je bila Thekla Schmiedl, doma iz Mölltala v Avstriji. Ker je bila mlada in samska, so se okrog nje vrteli esesovci in drugi nemški civilisti, pa tudi Riko Ankele, Nemcem udinjani domačin. Sicer je bila lepa, le noge je imela »debele kot slon«. V svoji sobi, nasproti pisarne slovenskih merjevcev (inž. Čerin in dr.), je imela radijski aparat in večkrat poslušala tuje radijske postaje. Bila je veselega značaja in pogosto je hodila na zabave z esesovci in nekaterimi Slovenkami, ki so bile zaposlene v gradu ali pa v civilnem taborišču. Ko so v zimskem času 1943/44 interniranci čistili sneg, jim je naskrivaj dala kak kos kruha ali cigareto. Zaradi nosečnosti je v maju 1944 odšla domov in se na Ljubelj ni več vrnila. Imela je fotografski aparat, katerega je v februarju 1944 posodila Janku Tišlerju, da je lahko slikal kaznjence in taborišče.

Ekonom ali »nabavnik« je bil gestapovec Weiss, doma iz Münchna. Pred prihodom na Ljubelj je bil ekonom pri nürnberški firmi Fritz Schlie s sedežem v Črnučah pri Ljubljani. Tu je spoznal črnopolto in precej močno Slovenko, ki ga je prišla obiskat tudi na Ljubelj, stanovala pa je v vili za gostilno v Črnučah. Ko so spomladi l. 1943 partizani v gostilni ubili nemškega vojaka, so Nemci slovenske delavce osumili zveze z njimi. Po končanih delih na progi Laze-Šentvid je Weiss prišel na Ljubelj, s seboj pa je potegnil še nekaj Slovencev. V Črnučah je nakradel precej stvari, nekatere so prek delavcev »zašle« celo med partizane.

Weiss je pogosto odhajal k ljubici v Črnuče z izgovorom, da gre nabavljat hrano. Na Ljubelju je bil zelo ohol in če mu je kdo nasprotoval ali ga ni pozdravil s Heil Hitler, mu je zagrozil z gestapom. Nekega poznopomladanskega dne 1. 1944 so ga na poti proti Ljubelju napadli partizani, a je uspel pobegniti. 30. sept. 1944 so ga partizani mobilizirali in ga po »pridigi« o njegovem ponašanju spet izpustili. Toda bil je nepopravljiv. Vohunil je za slovenskim tehničnim osebjem v gradu: inž. Čerin in tehnika Kožuh in Cedilnik so bili aretirani dva dni pozneje, 2. oktobra, in odpeljani v Begunje.

3. maja 1945 je elektrikar Ivan Valant iz Lesc dobil nalogo, da s šoferjem Antonom

Čukom odpelje z Ljubelja v Črnuče velik transformator in elektromotor, katera si je firma Universale izposodila. Z njima je šel tudi Weiss, pri vrnitvi pa je s seboj vzel svojo ljubico. V Kranju jim je sin politika Brodarja, ki je prej bajč delal na Ljubelju, svetoval, naj nikar ne hodijo proti Kranjski gori, ker je to že nevarno področje, a ga niso poslušali. V Podbrezjah so naložili še dve ženski. Na ovinu v Zapužah pa so nenadoma zaškripale zavore in zaslišalo se je povelje za strel. Partizani so napadli, ker so mislili, da so konzole, ki so se videle zadaj na tovornjaku, nemške čelade. Weiss je bil na begu težko ranjen z dvema streloma, ranjena pa je bila tudi njegova ljubica. Valant se je skrtil za kolesa, šofer in obe ženski pa so ostali v tovornjaku. Partizani so Valantu pokazali Weissovo sliko v SS uniformi. O tem Valant ni vedel nič, ker ga je poznal samo kot civilista. Težko ranjenega Weissa je pozneje odpeljal na Jesenice radovljiški zdravnik dr. Šarec, kjer je bajč umrl, njegova ljubica se je drugi dan s kolesom vrnila v Črnuče, šofer Čuk pa je odšel s partizani; Valant mu je dal celo svoj nahrbtnik.

V gradu sta bili zaposleni še dve snažilki in pomočnici v kuhinji: Mara Mežek iz Tržiča – vse do 7. maja 1945, ko je odšel s kaznjenci na Koroško, je hodila z rapportführerjem Binderjem – in Govekar Marija, ki je 1. nov. 1944 odšla delat v tržičko lekarno. Proti koncu vojne so kuhinjo iz gradu preselili v civilno taborišče in z njo tudi Marijo Dovžan iz Sv. Ane, ki je bila v njej zaposlena za pomožna dela.

Policijsko-orožniške oborožene sile na Ljubelju

Zaradi partizanske akcije 30. junija 1942 na civilno taborišče v Podljudelju (pri Šubertu), so Nemci že pred prihodom internirancev postavili dve policijski baraki. Vanju se je 21. maja 1943 vselilo 31 policistov iz 6. čete 19. SS policijskega regimenta iz Tržiča. 24. maja se je število povečalo za 28 mož, 3 dni pred prihodom prvih internirancev (31. maja) pa je policijska posadka štela že 60 mož.

20. junija se je moštvo povečalo na 82 mož, pripadali pa so »Polizeisicherungskompanie Alpenland am Loibl«, včasih

pa so zapisali tudi »St. Anna unter dem Loibl«. Pod upravo iste policijsko-varnostne čete je spadal tudi oddelek straže v kaznilnici v Begunjah, imenovan »Wachzug Vigaun«. Pred prihodom drugega transporta internirancev (pred 16. 7. 1943) je posadka narasla na 130 mož. 15. julija so poslali 10 policistov za stalne stražarje k civilnemu taborišču na koroško stran Ljubelja.

Poveljnik policistov je bil najprej poročnik Steiner, še nekako »znosen«, spomladi l. 1944 pa ga je zamenjal kapetan Franz, doma iz Gradca. Bil je zelo grob in zagrižen nacist. Imel je adjutanta in osebno stražo.

V času od 1. avg. do 31. okt. 1943 je bilo na južni strani 100 policistov, na severni pa so v oktobru njihovo število povečali na 20. Od konca julija 1943 so namreč internirance, zastražene z esesovci, vsak dan vozili s tovornjaki na delo preko Ljubeljskega prelaza na severno stran (1.367 m) in jih zvečer vračali.

V oktobru je bilo koncentracijsko taborišče na koroški strani že toliko zgrajeno, da so vanje že namestili skupino internirancev. V decembru 1943 je bilo v njem že okrog 220 internirancev, a so jih kljub temu še vozili preko prelaza vse do 18. marca 1944, v začetku 100, potem 70, nato 50 in zadnje tri dni le 20, ob tem pa se je stalno število internirancev na severni strani povečalo na 325.

V decembru 1943 in januarju 1944 je bilo na južni strani 110, na severni pa 15 policistov. Jeseni l. 1943 so zanje na južni strani zgradili še tretjo barako.

Policija je imela nalogo predvsem na slovenski strani držati t. i. »zunanjo stražo«, medtem ko je do jeseni 1944 na koroški strani ni bilo. V začetku so jo sestavljali pretežno nemški državljani. Hodili so v patrole proti Zelenici, potem na planine Korošico in Prevale, včasih tudi na Kofce in v zasekah varovali cesto od taborišča do izvoznega rova nekdanjega živosrebrnega rudnika pod Lajbom (okrog 3 km južneje od taborišča), in to vedno kadar so esesovci peljali internirance v Tržič, bodisi po hrano ali pa za nakladanje cementa, gradnjo garaže, prevzem pošte, prihod novih in odhod obnemoglih internirancev itd. Južno od Lajba do predilniške žage pa so cesto in njen okoliš kontrolirali orožniki iz orožniške postaje pri Ankeletu pri Sv. Ani.

Piše Janko Tišler

orožnik Walter Siegel, 5. avgusta pa je bil težko ranjen sam poveljnik Gustav Schweickhardt, ki je 14. avgusta ranam podlegel. S tem je bilo konec njegovih mesečnih poročil.

Zaradi povečanega števila internirancev in tujih delavcev (Italijanov in Hrvatov iz takratne Paveličeve NDH), predvsem pa zaradi pogostejših partizanskih akcij v Ljubeljski dolini in okolnih področjih, se je število policistov do konca vojne gibalo od 100 do 140 mož.

Policijske barake so stale na desni strani ceste pod kuhinjo civilnega taborišča. Za policijske potrebe je Državna uprava postavila še dve garaži in hlev, v katerem so redili tudi do 30 prašičev, kajti krompirja je bilo dovolj, in namesto da bi ga dajali za hrano internirancem, so z njim krmili prašiče. Zanje je skrbel civilni delavec, doma iz Poljanske doline, ki je ob koncu vojne pobegnil na Koroško. 7. maja 1945 so Nemci poklali preostale prašiče, pri tem pa so jim pomagali italijanski civilni delavci, ki so za nagrado dobili nekaj mesa.

Poleti l. 1944 so policisti okoli civilnega taborišča zgradili še bunkerje, in to ob cesti in na vzhodni strani – proti Košuti, kjer so postavili tudi visok stražarski stolp. Zunaj tega pa so posekali še vsa drevesa v pasu širine 50 metrov. Straža je bila v bunkerjih samo ponoči. V eni od barak je bila jedilnica, po hrano pa so hodili v sosednjo kuhinjo za civilne delavce.

Policisti in orožniki so bili oboroženi s puškami in brzo-strelkami. Neki policisti so nosili tudi pištole. Posadka je imela še dva težka in pet lahkih minometrov, težje in lažje strojnice in puške-tromblonke. Nedaleč od barak so imeli še mali top PAK – 2 cm, s katerim so včasih streljali proti vrhu Begunjščice.

Se nadaljuje

SPOMINSKA SVEČANOST

Loibl-KZ Nord

Ljubelj – severno taborišče

Nedelja, 10. junija 1995 ob 9. uri za carinskim poslopjem

- 9.00 Glasbeni nastop moškega pevskega zbora SPD Borovlje in (morda) godbe na pihala Stahlklang iz Borovelj
- 9.00 Polaganje vencev francoske delegacije ob vhodu v predor
- 9.15 POZDRAV
Govor notranjega ministra dr. Casparja Einema
govor dež. glavarja dr. Christofa Zernatta
govor boroveljskega župana dr. Helmuta Krainerja
za tem:
ODKRITJE INFORMACIJSKIH TABEL
govor: Jean Baptiste Mathieu, zastopnik francoskega nacionalnega združenja internirancev v Mauthausnu.
- 10.15 Odhod udeležencev skozi predor na slovesnost, na kateri bo govoril predsednik RS Milan Kučan.

Drage bralke, spoštovani bralci

Das Musikstück, das am Beginn dieses Abends stand, stammt aus der Oper »Der Kaiser von Atlantis« von Viktor Ullmann. Ullmann, ein Schüler von Arnold Schönberg, hat diese Oper 1943 im Konzentrationslager Theresienstadt geschrieben. 1944 wurde Ullmann, ebenso wie der Autor des Librettos, Peter Kien, nach Auschwitz deportiert. Dort sind beide ermordet worden.

Der Kaiser von Atlantis glaubt sich im Besitz der absoluten Wahrheit. Er zwingt seine Wahrheit den Menschen mit Krieg und Terror, mit solcher Grausamkeit auf, daß schließlich selbst der Tod die Gefolgschaft verweigert. Er tritt erst wieder in sein Amt, nachdem der Kaiser seinen Anspruch, Herr über wahr und falsch, über Leben und Tod zu sein, aufgegeben hat.

Der 8. Mai 1945, der Tag der Kapitulation der Nazigeräre, der Tag, an dem gegen 9.30 Uhr die Vorausabteilung der britischen Streitkräfte in Klagenfurt eintraf, dieser Tag ist, parabelhaft gesprochen, auch der Tag, an dem der Tod wieder in sein natürliches Recht eingesetzt wurde. Eingesetzt von Millionen alliierter Soldaten, zehntausenden von Widerstandskämpfern und Partisanen, die ihr Leben hingegeben haben, um die Herrschaft jener zu brechen, die sich zu Herren über Leben und Tod aufgeschwungen hatten. Die Blutspur dieser Herrschaft zieht sich über den ganzen Kontinent und darüber hinaus. Sie ist in das Gedächtnis der Völker eingegraben für alle Zeiten.

Zorn und Scham

Zugleich ist dieser Tag der Ursprung für eine gespaltene Erinnerung, der Ursprung für unversöhnliche Erfahrungen, die in konkurrierenden Empfindungen und in konkurrierenden Erzählungen bis heute lebendig sind. Es ist der Tag des Sieges und der Niederlage, des Zorns und der Scham, der Befreiung und der Besetzung, der Tag

V ponedeljek, 8. maja, je bila v mestnem gledališču v spomin na konec druge svetovne vojne prireditev »Zeit und Gedächtnis«. Glavni govornik večera je bil univ. prof. dr. Klaus Amann. Njegov govor ni bil »slavnosten«, kakršne čujemo po dolgem in počez v deželi, ampak nagovor v najbolj plemenitem smislu besede, primeren povodu in prireditvi. V uredništvu smo se odločili, da ga objavimo v celoti.

Uredništvo

Zeit und Gedächtnis

auch, an dem die Wahrheit unwiderruflich sich gegen den Standardsatz »Davon haben wir nichts gewußt« durchzusetzen begann. Es ist der Tag, den womöglich nur die Inhaftierten, die Verfolgten, Deportierten und die im Widerstand als Befreiung erlebten, und es ist auch der Tag, an dem die Täter, die Mitläufer und Zuschauer von gestern, die bis zum Schluß aus Regimetreue, Durchhaltewillen, Unentschlossenheit, Gehorsam oder Angst das Funktionieren des Staates ermöglicht haben, sich plötzlich als Opfer fühlten und sei es als Opfer ihrer Überzeugung und ihrer Pflichterfüllung. Daß beinahe jeder Angehörige oder Freunde zu beklagen, Verluste an Hab und Gut, Schädigungen an Leib und Seele hinzunehmen hatte, ist unabweisbar; ebenso der kollektive Wunsch, das Geschehene ungeschehen zu machen, indem man das Vergangene vergangen sein läßt, nicht mehr davon spricht, nicht mehr daran denkt. Primo Levi, der Auschwitz überlebt und doch nicht überlebt hat, beschreibt in seinem Buch »Ist das ein Mensch« wie die Erinnerung und der Versuch, sie wegzuschieben, Opfer und Unterdrücker über das Ende des Dritten Reiches hinaus schicksalhaft verbinden:

Wer im Tiefsten verletzt worden ist, neigt dazu, die Erinnerung daran zu verdrängen, um den Schmerz nicht zu erneuern; und derjenige, der diese Wunden zugefügt hat, drängt seine Erinnerung in die Tiefe ab, um sich von ihr zu befreien, um sein Schuldgefühl zu erleichtern.

Hier befinden wir uns [...] vor einer paradoxen Analogie von Opfer und Unterdrücker, und es ist äußerst wichtig, daß wir das klar sehen: Beide sitzen in derselben Falle, aber es ist der Unterdrücker und nur er, der sie zuschnappen läßt.

Josef Friedrich Perkonig, der mit den Machthabern des Dritten Reiches enger verstrickt war als er es nachträglich wahrhaben wollte, hat diesen kollektiven Zwang, die Erinnerung zu verdrängen, im Kärntner Almanach 1946 stellvertretend formuliert, ein Zwang übrigens, der nicht nur Opfer und Täter bestimmt, sondern genauso jene, die als Mitläufer das Schmiermittel der Mordmaschine waren:

Die gesellige Neigung des Österreicher, nun erkennen es viele, und es werden ihrer immer mehr werden, gehört der Welt, sie gehörte ihr stets, sie war nur eine Zeitlang verdunkelt von einer anderen Neigung des Augenblicks; gemessen an dem langen Bestande Österreichs war es wirklich nur ein Augenblick, so schmerzlich lange er auch zu sein schien. Wir werden ihn vergessen.

Vergessenwollen

Das Tausendjährige Reich, das für die Opfer und nicht nur für jene in den Lagern und Gefängnissen, tatsächlich 1000 Jahre zu dauern schien, schrumpft in der Erinnerung des Dichters zu einem Augenblick, der alsbald vergessen sein wird. Doch, noch etwas ist bemerkenswert an der Äußerung Perkonigs. Der Wunsch zu vergessen hat dem Dichter, ausgerechnet ihm, die Rede so verschlagen, daß er

vom Schrecken jener 1000 Jahre nur noch als von einer »Neigung« sprechen kann, einer Neigung, die die wahre Natur der Österreicher nur verdunkelt habe. Hier, im Begriff der Verdunkelung legt die Vergangenheit, die doch vergangen und vergessen sein soll, dem Dichter gegen seine Absicht eine Erinnerungsspur in den Text und verrät, wie prekär der Vorsatz zu vergessen ist. Das Verdrängte setzt sich unbewußt, gegen den Willen des Vergessenwollenden, in seiner Sprache durch.

Bei diesem unserem Vergessenwollen möchte ich einen Augenblick verweilen. Es beginnt bei der Anonymisierung der Opfer. Wenn wir das, was jeder einzelne von uns als gespaltene Erinnerung in sich trägt, gemeinsam öffentlich benennen sollen, versagt uns die Sprache. Die in bester und lautester Absicht errichteten Denkmäler tragen dann Inschriften wie: »Den Opfern von Krieg und Gewalt gewidmet« – im begriff des »Opfers« alles nivellierend und auslöschend, was die Realität des Dritten Reiches ausmachte.

Wo, frage ich, findet sich in dieser Stadt eine Erinnerung an die deportierten und ermordeten Juden Kärntens, wo kann man an einem öffentlichen Ort ihre Namen lesen, so wie man in jeder Kärntner Gemeinde die Namen von Gefallenen und Vermissten der Weltkriege lesen kann. Nach den Forschungen von Hermann Schneider lebten im März 1938 mehr als 100 jüdische Familien in Kärnten. Mit dem bis heute verharmlosend »Kristallnacht« ge-

nannten Pogrom vom 9. November 1938 begann auch hier der systematische Terror gegen sie. Das Bethaus in der Platzgasse wurde zerstört, Geschäfte geplündert, Wohnungen ausgeräumt. Dem Terror folgten Vertreibung und alsbald auch Mord. Jene, die zu alt und zu gebrechlich waren um zu fliehen und jene, die den Zeitpunkt der Flucht versäumten, wurden deportiert. »Besonders tragisch« schreibt Schneider, »ist der Fall des Klagenfurter Kaufmannes Felix Preis, Schwerkriegsverwundeter, Abwehrkämpfer und Träger hoher Tapferkeitsauszeichnungen, der im Vertrauen auf entsprechende Zusicherung in Klagenfurt blieb und dann mit seiner Familie ums Leben kam.« Der Raubzug, den eine gar nicht so kleine Zahl von Kärntner Mitbürgern unter dem Titel »Arisierung« gegen das Eigentum dieser Menschen ins Werk setzte, markiert das Umfeld einer Schuld, die eben nicht nur darin besteht, daß man einen Juden eigenhändig erwürgt hat, eine Schuld, die fortbesteht, so wie die Häuser, Liegenschaften und Wälder, an denen sie haftet. Daß der Kärntner Heimatbund und die sogenannte Bodenvermittlungsstelle an diesen Aktionen beteiligt waren, weist auch darauf, daß Antislawismus und Antisemitismus in Kärnten Hand in Hand gingen. 1951 lebten von den ehemaligen Angehörigen der jüdischen Kultusgemeinde vor 1938 noch vier Personen in der Landeshauptstadt, in ganz Kärnten waren es neun. »Wir aber hatten« schrieb Jean Amery, der wie Primo Levi Auschwitz überlebt und doch nicht überlebt hat, »Wir aber hatten nicht das Land verloren, sondern mußten erkennen, daß es niemals unser Besitz gewesen war. Für uns war, was mit diesem Land und seinen Menschen zusammenhing, ein Lebensmißverständnis. Wovon wir glaubten, es sei die erste Liebe gewesen, das war, wie sie [...] sagten, Rassenschande.«

Srečanje ravnateljev

V soboto, 20. maja, je društvo ravnateljev koroških gimnazij imelo v gosteh ravnatelje ljubljanskih gimnazij in predstavnike šolskih oblastil v Sloveniji. Do takega prijateljskega srečan-

ja je prišlo že drugič, saj so lani koroški ravnatelji bili v gosteh v Ljubljani.

Po sprejemu v Evropski hiši, ki ga je kot zastopnik zadržanega župana priredil mestni svet-

nik Ebner, je 11-člansko delegacijo ljubljanskih gostov skupno s 15 koroškimi ravnatelji vodil po starem Celovcu mestni svetnik Jandl; nato pa je dr. Scherbantin izredno zanimivo prikazal koroško zgodovino ob izkopaninah na Štalenski gori.

Srečanje je izzvenelo ob skupnem kosilu – priredil ga je deželni glavar dr. Zernatto, zastopal pa ga je vicešef deželnih uradov ddr. Anderwald – in strokovnih pogovorih na vrhu Štalenske gore z željo, da bi pedagogi in dijaki medsebojne stike med Slovenijo in Koroško še nadaljevali in poglobili ter stkali zveze na raznih ravneh.

Besede zahvale ob srečanju so izrekli ga. Irena Bahovec (za slov. šolsko ministrstvo), ravnatelj Jure Gregurevič (za skupnost srednjih

šol v Ljubljani) in upokojeni ravnatelj Stane Virtič, za koroško stran pa dir. Harald Schinner (večerna gimnazija), dr. Reginald

Vospernik (slovenska gimnazija) in deželni šolski nadzornik mag. Hans Isop (deželni šolski svet).

Dr. Reginald Vospernik

10 let Rdečega križa v Borovljah

Desetletnico obstoja je preteklo nedeljo praznovala boroveljska postojanka Rdečega križa. Njeno operativno območje obsega celoten spodnji Rož in posebej ponosni so v Borovljah na »svoje zdravnike«, ki zgleđno sodelujejo z Rdečim križem. Vrh tega pa so se svojčas, ko so koroški zdravniki zaradi mezdnih peripetij stavkali, postavili na stran prebivalstva in bili zaradi tega deležnih krepkih očitkov zdravniškega

stanovskega zastopstva.

Boroveljska postojanka Rdečega križa danes razpolaga z enim glavnopoklicnim in 35 prostovoljnimi sodelavci, vodi pa jo mestni svetnik mag. Helmut Kugi. V okviru nedeljske slavnostne prireditve so številni sodelavci boroveljskega RK sprejeli iz rok pristojnega referenta namestnika deželnega glavarja Ausserwinklerja priznanja in odličja za nesebično in odgovorno dejavnost.

110 LET SPD »GORJANCI«

110 let kulturnega in narodnega poslanstva

S slavnostjo v telovadnici ljudske šole so minulo nedeljo, 21. maja, Kotmirčani proslavili rojstni dan, to je 110 -letnico obstoja Slovenskega prosvetnega društva »Gorjanci«, ki tako sodi med najstarejša društva v deželi in je tudi najstarejše slovensko kulturno društvo na Koroškem.

Razgibano zgodovino društva so Gorjanci objavili že ob svoji stoletnici, tokrat pa so izdali lično in preprosto brošuro s kratkim pregledom društvenega dela v preteklih letih.

Slavnostno akademijo je pričel MePZ »Gorjanci« pod vodstvom Irene Žmitkove, predsednik društva Emil Muri pa je med častnimi gosti pozdravil župnana občine Kotmara vas Huga Götzhaberja in podžupane, nadalje oba tajnika slovenskih kulturnih central dr. Janka Malleja (SPZ) in Nužeja Tolmajerja (KKZ), župnika Maksa Mihorja, ravnateljico Janšo in predstavnike sosednjih društev iz Borovelj in Bilčovsa, Kvartet Rož in moški zbor »Hollenburg« ter društev z Jezerskega in okteta »Velika planina«. Višek slovesnosti je bilo brezdvomno podeljevanje najvišjih slovenskih pevskih odličij, to je zlatih Gallusovih značk, ki jih je zaslužnim pev-

Up za nadaljnje kulturno delovanje: otroški pevski zbor

Zaslužni prejemniki zlatih Gallusovih značk SPD »Gorjanci«

cem predal predstavnik Zveze kulturnih organizacij Slovenije prof. Janez Močnik.

Župan Götzhaber je društvu čestital za visok jubilej in predvsem poudaril njegove zasluge za ohranitev domače slovenske in s tem krajevne identitete. Izrazil je upanje, da bo društvo poleg vsega prosvetnega delovanja prav to narodnopolitično

poslanstvo kot doslej opravljalo z veliko odgovornostjo in zagnanostjo.

V prvem delu so se predstavile posamezne društvene skupine, kot so otroška in mladinska skupina, ki ju vodi Erika Muri, in Trio Lunešnik. Lepo in prav pa bi bilo, če bi se s kratkim odlomkom iz ene od iger predstavila tudi zelo dejavna odrska skupina.

V drugem delu so nastopili gostje: moška zbor SPD »Borovelje« (vodi Roman Verdel) in SPD »Bilka« iz Bilčovsa (vodi Mirko Lausegger), pevci »Hollenburg« (vodi Erich Widder), oktet planšarjev »Velika planina«, folklorna skupina z Jezerskega (vodi Irena Muri) in Kvartet »Rož«. Gostje seveda niso prinesli le pevskih pozdravov, ampak so jubilejnu društvu izročili tudi spominska darila. Za konec pa so vsi nastopajoči zapeli skupno pesem »Rož, Podjuna, Zilja«.

Pri Mežnarju pa so stodesetletnico domačega društva »Gorjanci« še dolgo proslavljali.

Franc Wakounig

SODELOVANJE GLASBENIH ŠOL

Tržaški koncert v Slovenj Gradcu

Lanska koroška ravnateljica ekskurzija k Slovincem na Tržaškem in v Benečiji je pripomogla tudi k oživitvi sodelovanja med slovenjegraško glasbeno šolo in Glasbeno matico iz Trsta, kot se tržaška glasbena šola imenuje vse od ustanovitve v letu 1909. Dejansko gre za vsestransko glasbeno ustanovo, šola sama pa je že nekaj let poimenovana po skladatelju Mariju Kogoj. Poleg tržaške ima šola enote še v Gorici, Špetru Slovenov in v Kanalski dolini; skupaj pa ima vpisanih več kot 600 mladih glasbenikov in pevcev na osnovni in sredni stopnji šolanja. Gostovanje kakih 50 glasbenikov na Koroškem je potekalo 13. maja. Po prihodu v Slovenj Gradec so pot nadaljevali s poučnim izletom skozi Mislinjsko in Mežiško dolino na Poljano pri Prevaljah, kjer je bila prav tisti dan spominska slovesnost ob 50-letnici sklepne zmage nad nemško vojsko v II. svetovni vojni, vračali pa so se prek Vorančevih Kotelj in Meškovih Sel. Pozno popoldne je bil sprejem pri županu mestne občine Slovenj Gradec Janezu Komljanju. Z njim ter predstojnikom koroške enote slovenskega zavoda za šolstvo Frančkom Lasbaherjem in ravnateljem glasbene šole v Slovenj Gradcu Brankom Čepinom je tekla beseda tudi o nadaljnjem sodelovanju, ki ga zaradi nerazumljivo slabega odnosa italijanske države do slovenskih ustanov na Pri-

morskem zdaj potrebujejo bolj kot kdajkoli doslej.

Večerni koncert je bil v dvorani slovenjegraške kulturnega doma, kjer se je po zaslugi dobre organizacije gostitelja – domače glasbene šole – zbralo dovolj obiskovalcev. Ravnatelj glasbene šole Marija Kogoj Bogdan Kralj je v uvodu podrobneje predstavil zgodovino slovenskega glasbenega šolstva v Trstu, ki jo je s prepovedjo grobo prekinil fašizem leta 1927 in je z delom lahko nadaljevala šele po osvoboditvi l. 1945, pa tudi današnji zaskrbljujoč položaj – s poudarkom, da Slovenci v Trstu, ki zdaj dejansko sami vzdržujejo glasbeno šolo, pričakujejo več pomoči od slovenske države.

Na koncertu sta nastopili dve odlični instrumentalni skupini: šolski godalni in harmonikarski orkester – prvi predvsem s klasičnimi mojstri (A. Ivančič, A. Vivaldi, J. Strauss), in drugi, ki sodi med najboljše takšne orkestre v Evropi, s sodobnejšimi skladbami (S. Prokofjev, L. Bernstein, A. Atarov). Vodila sta jih odlična učitelja, profesorja Peter Filipič in Claudio Furlan.

Glasbeni šoli so pri izvedbi tržaškega gostovanja pomagali še kulturni dom in nekateri pokrovitelji. Zdaj je na vrsti povratni obisk slovenjegraške glasbene šole v Trstu, za ponovno gostovanje tržaških glasbenikov na Koroškem pa bi se lahko odločili tudi Ravnčani.

Franček Lasbaher

ŠENTJANŽ V ROŽU

Tamburaši s sodobnimi skladbami

Prihodnje leto bo šentjanško prosvetno društvo praznovalo svojo 90. obletnico obstoja. V vsej tej dobi so z vneto gojili igranje na tamburice. Tako se je v soboto, 13. 5. t. l., predstavila že osma generacija tamburašev. Na začetku so ta instrument vzljubili predvsem fantje. Še življi »fantje« iz prve generacije so bili na tem koncertu tudi imenovani; to so Tona Hornböck, Pep Schweiger in Miha Pečnik, slednji je bil tudi na koncertu. Med drugo svetovno vojno je morala tamburica v Šentjanžu utihniti. Česar nacistična drhal ni uničila, so društveniki skrili po domovih. Posrečilo se je, da se je »buki«, na katerem še danes igrajo, ohranil. Preživela pa je tudi ljubezen do tamburice. Domačin Hanzi Gabriel, ki sedaj živi na Duna-

pelo, kar smo slišali predvsem v tretjem delu koncerta.

Koncert je bil nasploh zelo posrečen. Tamburaši so se predstavili s tremi zaokroženimi deli. Kot gostje pa so se s svojim ubranim petjem predstavili simpatični mladi pevci in pevke komornega zbora De profundis iz Kranja, ki ga vodi prof. Branka Potočnik. Uvodne in spremne besede je prispeval podpredsednik društva Hanzi Wieser, ki je še posebej poudarjal pomen vsem odprte »Šuve« prenovljene stare šole v Šentjanžu. Tamburaši so to možnost v zadnjih dveh letih s pridom izkoristili. Uspešen koncert in dober obisk domačinov jih je nagradil za ves trud, ki so ga vložili v vaje vsak teden v tej hiši in za seminarja, katera jim je omogočila Slovenska prosvetna zveza. Lepa šentjanška dvorana na podstrešju »Šuve« je bila tudi primeren okvir za to prireditev. Veselimo se že naslednjega koncerta naših tamburašev.

H. W.

ZVEZA SLOVENSKIH ŽENA

OB 50-LETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM
vabimo na obisk

največjega ženskega taborišča
RAVENSBRÜCK

od 6. do 10. junija 1995.

Berlin – Dresden – Praga

Cena: 3.780 šil., prijave sprejema:

Milka Kokot, tel. 0 46 3/51 43 00-40.

PRIREDITVE

PETEK, 26. 5.

20.00 MOHLIČE, v ljudski šoli – Kat. prosveta, farni del. krožek »Galicija v maju 1945«, dr. August Walzl, predavanje in pogovor

SOBOTA, 27. 5.

14.00 OBIRSKO, pri Jerebu – Alpski klub Obir Nagradno kegljanje

20.00 ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – IKARUS, SPZ MARIČKA – plesno gledališka predstava

LEDINCE, v kulturnem domu – SPD »Jepa – Baško jezero«, KD »Peter Markovič«

20.30 »Vse je pesem« – koncert ansambla DRAVA

NEDELJA, 28. 5.

9.15 GLINJE PRI Borovljah – Kulturring Ferlach, gostilna Antonič v Glinjah in ob 11.00 Sv. maša, nato »Kranjska nedelja in glinjsko žegnanje«; specialitete iz Roža, glasba in ogled broda na Dravi

11.00 ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD Šmihel »Kapljica Mavrinka«, lutkovna predstava, režija Štef Merkač, glasba Lenčka Kupper in Hanzi Kežar

15.00 DOBRLA VAS, v Kulturnem domu – SPD »Srce« Koncert »Ko nova pesem zazveni«; nast. otroški zbor, kvartet A-capella

19.30 BRNCA, v podružni cerkvi sv. Joba Koncert Marijinih pesmi

SREDA, 31. 5.

19.00 PLIBERK, pri Brezniku – Glasbena šola Koncert koroške glasbene šole in GŠ Slovenj Gradec

ČETRTEK, 1. 6.

9.30 TINJE, v Domu Maša, nato slovesnost ob odprtju novega dela tinjskega doma, slavnostni govor dr. Erhard Busek

20.00 CELOVEC, v srednji dvorani doma glasbe – »MePZ Gallus« Jubilejni koncert MePZ »Jakob Petelin Gallus« pod vodstvom Jožeta Ropitza

SOBOTA, 10. 6.

19.00 ŠENTJANŽ, k&k center (bivša stara šola) – SPZ Otvoritev k&k centra z razstavo Zorke Loiskandl-Weiss in etnološko razstavo »Odkruški koroške dediščine«

NEDELJA, 11. 6.

10.00 ŠENTJANŽ, k&k center – SPZ Dan odprtih vrat s kulturnim in zabavnim programom

TOREK, 13. 6.

20.00 TINJE, v Domu Predavanje dr. Avgustina Malleja z diskusijo »Kako so Slovenci skušali preboleti pregon«; vodi Franc Černut

Slovenski vestnik čestita:

gospodu Izidorju Oražetu z Obirskega za 40. rojstni dan; gospodu Hanziju Korenjaku iz Trebelj pri Šmarjeti za 60. rojstni dan; gospodu Folteju Weračniku z Rut pri Medgorjah za 70. rojstni dan; gospe Ani Wutte iz Gluhega lesa za osebni praznik; Mariji Polesnik iz Vogrč in Tomiju Jugu iz Železne Kaple, ki bosta prihodnjo soboto stopila pred poročni oltar, želimo obilo sreče in zadovoljstva na skupni življenjski poti; gospe Marti König iz Dvorca pri Hodišah za 40. rojstni dan; gospodu Marku Čapelniku iz Libuč za osebni praznik; gospe Katarini Piček iz Semislavč za 70. rojstni dan; gospodu Stanku Vrečarju iz Stranj za rojstni dan; za osebne praznike čla-

nom društva upokojencev Pliberk: Mariji Telič, Frederiku Nachbarju, Fricu Kurnu ter Stanku Krautu; gospe Mici Hribernik s Šajde za rojstni dan; gospe Nani Kelich iz Sel za rojstni dan; gospe Ursuli Sabotnik-Kurnikovi mami za 80. rojstni dan; gospe Bernardi Majdič iz Železne Kaple za okrogli rojstni dan; gospodu Wiliju Ošina iz Železne Kaple za 34. rojstni dan; gospodu Milanu Rassingerju z Bistrice pri Šentjakobu za 18. rojstni dan; gospe Johani Zwander-Kajžnikovi z Dvorca pri Hodišah za 60. rojstni dan; gospe Zofki Valentinič z Raven pri Rožeku za osebni jubilej; gospe mag. Geli Schellander iz Kajzaz pri Bilčovsu za rojstni dan.

Gostilna Miklavž v Bilčovsu

vabi v okviru akcije rožanskih gostilničarjev na

dneve rožanskih specialitet

v soboto in nedeljo, 27. in 28. maja 1995.

Čakajo vas okusno pripravljene domače jedi, kakršnih danes skorajda ne kuhajo več!

Slovensko planinsko društvo Celovec

vabi na

24. srečanje zamejskih planincev

v nedeljo, 11. junija 1995, v Štmavru pod Sabotinom ob ital.-slov. meji.

Avtobus odpelje iz Globasnice ob 6.00 zjutraj, pristop do meje mogoč. Vožnja je brezplačna. Javite se do 2. junija pri Urški Brumnici, tel. 0 46 3/51 43 00-14.

RADIO KÄRNTEN ORF

razpisuje mladinski natečaj '95 v sodelovanju z Deželnim šolskim svetom, mladinskimi organizacijami, deželo Koroško in koroškim tiskom

BEGEGNUNG IN KÄRNTEN SREČANJE NA KOROŠKEM

1. glasba – uglasben tekst na temo srečanja; tekst in melodija še ne smeta biti nikjer objavljena. Prispevek pošljite žiriji na kaseti. Tri kategorije (A, B in C) od 5. do 8. in od 9. do 13. šolske stopnje, mladina do 26. leta

2. literatura – pesmi (največ tri) ali proza ali pa gledališki komad (scena)

3. likovna umetnost – v štirih kategorijah (1.–4., 5.–8., 9.–13. šolske stopnje, mladina do 26. leta)

Teksti so lahko v obeh deželnih jezikih. Čakajo vas nagrade in letalski poleti!

Prispevke pošljite najkasneje do 9. junija 1995 na naslov: »Begegnung in Kärnten«, Landesschulrat für Kärnten, 9010 Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 24

CLUB TRE POPOLI

Jezikovne počitnice v Portorožu/Piranu

Tečaj italijanščine, nemščine in slovenščine z udeleženci iz Slovenije, Italije in Avstrije

Prijave in informacije: pri Milki Hudobnik, tel. 0 46 3/51 25 28-28 od 8.30 do 17.00

OBČINA BOROVLJE

sporoča, da je puškarski muzej spet odprt do 7. oktobra 1995, od ponedeljka do petka od 10. do 13. in od 15. do 18., ob sobotah od 10. do 13.

ZVEZA SLOVENSKIH ŽENA

sporoča, da bo tudi letos organizirala

letovanje otrok v Poreč

Kdaj: od 20. do 27. julija 1995

Cena: letovanje vključno s prevozom stane 3.000 šilingov
Prijave sprejema: ŽSŽ (Milka Kokot), tel.: 0463/51 43 00-40

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

Jezikovne počitnice 1995

od nedelje, 2., do sobote, 22. julija 1995

v osnovni šoli Grm v Novem mestu

Jezikovne počitnice so namenjene mladim od 10. do 16. leta. Cena: 4500 šilingov.

V ceno je vključeno:

- tri ure pouka dnevno (razen ob sobotah in nedeljah)
- skrbno izdelan učni program, prirojen potrebam otrok
- polna integracija v vestno izbrani družini z otroki v isti starosti
- ves čas tečaja oskrba in pomoč našega spremljevalca
- spoznavanje dežele in ljudi na kratkih izletih
- možnost za šport in razvedrilo, srečanja z mladimi
- prevoz v Novo mesto in nazaj

Prijave sprejema Krščanska kulturna zveza, 10.-Oktober-Str. 25/III, 9020 Celovec, tel. 0 46 3/51 62 43.

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

- Četrtek, 25. 5.
06.30 Praznična
- Petek, 26. 5.
18.10 Kulturna obzorja
- Sobota, 27. 5.
18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca
- Nedelja, 28. 5.
6.30 Dobro jutro na Koroškem
18.00 Dogodki in odmevi
- Ponedeljek, 29. 5.
18.00 Šmarnice v živo iz cerkve pri Božjem grobu
- Torek, 30. 5.
18.10 Otroška oddaja
- Sreda, 31. 5.
18.10 Društva se predstavljajo
21.04 do 22.00 Glasbena odaja

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 28. 5.

13:30 ORF 2

PONEDELJEK, 29. 5.

16:20 TV SLO 1

PREDVIDENA VSEBINA

- Slovenščina v obratih: jo skupna Evropa podpira ali zavira?
- Ob slavu tudi skrb za bodočnost: 110 let prosvetnega dela »Gorjanec« v Kotmari vasi.
- Za satirične bodice, ki merijo v družbene napake, je Janko Messner prejel »1. Zlati Aritas« trienala satire, humorja Aritas, Šmarje '95.
- Nekateri med najbolj znanimi koroškimi zbori pojo v jeziku soseda: tokrat v Trgu/Feldkirchnu.
- »Sjejte, sjejte...«: v Zahomcu otroci še prosijo za blagoslov polj in posevkov.
- Otroški dan v Šentprimožu v znamenju strpnosti: »... povsod rože enako cveto!«
- Tour kviz '95: naravne lepote doma in pri sosedih.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig, Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

ZKP – ODGOVOR NA KLEVETE

Lažniki in obrekovalci

Medtem ko vsa Evropa praznuje petdesetletnico zmage nad nacifašizmom in konca druge svetovne vojne, se na Koroškem s svojimi strupenimi izpadi spet pojavljajo nekateri lažniki in obrekovalci, ki očitno še niso doumeli, da se je pred pol stoletja zrušil zločinski nacistični režim, ki je izvajal nasilje brez primere nad številnimi narodi ter zakrivil nasilno smrt več kot 50 milijonov ljudi. Kakor da bi še vedno živeli v času tretjega rajha, ko je bil vsakdo, ki se je uprl nasilju in krivici, ožigosan za »bandita«, znova slišimo in beremo verbalne napade na protifašistične borce in žrtve nacizma.

Naj omenimo le tri take primere, ki pa dovolj jasno opozarjajo, svarijo in kažejo na to, kako globoko je na Koroškem še danes usidrana miselnost, ki duhovno korenini v pogubni ideologiji nedavne preteklosti:

■ Svobodnjaški politični mladostnik Grasser je protifašistične borce in še posebej partizane opsoval s »sovražniki domovine« in s to nezaslišano argumentacijo odklonil udeležbo na uradni svečanosti ob spomeniku žrtvam za svobodo Avstrije na celovškem pokopališču.

■ Nekdanji novinar Strizl, ki je že v preteklih desetletjih vedno znova izpričeval, čigavega duha otrok je, v sedanjem obujanju spominov v »Krone« skuša partizanom naprtiti krivdo za zločine nad civilnim prebivalstvom celo v časih, ko v tistih krajih organiziranega partizanstva sploh še ni bilo.

■ Bivši Hitlerjev oficir in preizkušen »strokovnjak« za blatenje protifašističnega boja Pust, ki je bil zaradi svojih žaljivih in nedokazanih trditvev že ponovno sodnijsko obsojen, pa je v svojem najnovejšem časopisnem zvezku, porojenem iz njegove boleste fantazije, partizanom podtaknil celo gnusni zločin pri Peršmanu in tamkajšnji muzej protifašističnega odpora nasploh razglasil za goljufijo.

Vsak od teh primerov je skrajno neodgovorna in v očeh slehernega poštenega človeka neodpustljiva žalitev vseh tistih, ki smo se uprli zločinskemu nacifašizmu ter s svojim

bojem in trpljenjem, premnogi pa tudi s svojim življenjem, prispevali, da je bil režim nasilja končno zrušen. Omenjenim trem in vsem podobnim izpadom pa je skupno eno: z lažmi in obrekovanji, z nedokazanimi trditvami in žaljivimi očitki omadeževati protifašistični boj in kriminalizirati posamezne člane odporiškega gibanja. Na Koroškem so v tem boju sodelovali pripadniki osmih narodov, katerih skupni cilj je bil premagati nacifašizem, ne pa uveljavljati morebitna ideološka ali nacionalna stremjenja. Za svoje nezaslišane obdolžitve sedanji obrekovalci nimajo nobenih verodostojnih dokazov, zato se strahopetno skrivajo za fantomske »priče«, ki pa so menda že umrle ali pa baje ne upajo razkriti svoje anonimnosti.

Medtem ko vsa ostala Evropa danes protifašistične borce časti ter jim izkazuje priznanje in hvaležnost za njihov prispevek v boju za osvoboditev izpod najhujšega nasilja v zgodovini človeštva, nas na Koroškem blatijo in žalijo, nam podtikajo zločine in nas obmetavajo z očitki, da smo sovražniki domovine.

Ali se avtorji takih izpadov res ne zavedajo, kako s svojim neodgovornim početjem škodujejo ugledu Koroške in Avstrije v mednarodni javnosti? Ob letošnji petdesetletnici zmage nad nacifašizmom je demokratična Evropa namreč še posebno občutljiva za take pojave, kakor tudi svetovna javnost ob letošnji štiridesetletnici Avstrijske državne pogodbe, ki je še vedno mednarodnopravni temelj obstoja in neodvisnosti Avstrije, s posebnim zanimanjem in z naraščajočo zaskrbljenostjo spremlja razvoj v naši državi.

V državni pogodbi, ki ima status ustavnega zakona, se je Avstrija poleg določil o spošto-

vanju človekovih pravic in manjšinske zaščite še posebej obvezala, da bo izruvala vse korenine nacizma, prepovedala vsakršno obujanje nacistične miselnosti ter skrbela za grobišča in spominska obeležja zavezniških sil, med katere ne dvomno spadajo tudi koroški partizani. Zvezni kancler Vranitzky je na svečani seji vlade ob 40-letnici podpisa državne pogodbe med drugim poudaril, da so narodne manjšine v Avstriji v primerjavi z njihovo številčno močjo nesorazmerno več prispevale za utrjevanje avstrijske identitete kot pa večinski narod. V tej povezavi pa je brez dvoma treba videti tudi proti-

KOMENTAR NA KOMENTAR

Spominska svečanost

Globoko sem se oddahnil, ko sem prvič bral v slovenskem časopisju novico o skupnem vabilu in nastopu levih in desnih (če smem tako reči) na proslavi ob 50-letnici zmage nad fašizmom. Zadoščen in vesel sem bil, da prireditelji ob takem, za nas koroške Slovence pomembnem dnevu, najdejo skupen jezik.

A razočaran sem bil že na začetku proslave, ko sem z balkona gledal, kdo zaseda prve vrste sedežev v dvorani. Zbirali so se gospodje, ki bi zaradi pitanosti in previdnosti potrebovali kar po dva stola, in se postavljali kot petelini na gnojišču. Prireditelje sprašujem, zakaj niste v prve vrste posadili partizane, zakaj ste od njih zahtevali vstopnino? Ali ni to sramota? Kako je rekel »rešenik« svojim apostolom? Preden, da bo petelin enkrat zapel, me boš ti trikrat zatajil. In to velja tudi za del prirediteljev. Saj mi je še teden dni pred proslavo eden od teh, ki boga za »klempre« iz nebes vlačijo, rekel: »Kaj pa so bili partizani? Roparji in morilci!« Prav ti pa naj pobarajo svoje »führerje«, kdo vse od njih je stal na častni straži ob krstah največjih jugoslovanskih komunistov! Zakaj danes hvalijo belo gardo in domobrance, vaše straže in črno roko? Ti so znali žebrati in pobijati ljudi. Zakaj takrat pred 50 leti niso ostali doma in se bojevali proti komunistom?

Zakaj so jo ti junaki pobrisali na Koroško? Zakaj so prav ti največjemu morilcu Slovencev Rössenerju in bivšemu nadškofu Rožmanu omogočili varen pobeg na Koroško in še dva dni po kapitulaciji pobili in poklali pri dravskem mostu še in še partizanov, članov antihitlerjevske koalicije? To pomeni, da so še po kapitulaciji složno sodelovali s hitlerjanci? Zakaj pa še danes noben teh gospodov noče vedeti za vsebino in pogoje premirja, ki ga je sklenil Restdeutschland z zavezniki? Govori pa se o pobitih domobrancih, katerih naj bi bilo 20.000.

V »Gorenjskem glasu« 14. marca, stran 27 in 28, pod naslovom 2. sporočilo slovenski javnosti, njeni kulturni srenji in centralnemu komiteju ZKS pa berem med drugim (dobe sedno): za likvidacijo !okoli! 9.000 vojnih ujetnikov – slovenskih domobrancev, njihovih svojcev in drugih, ki so jih Angleži v zadnjih osmih dneh maja 1945 v Vetrinju na Koroškem izročili jugoslovanskim oblastem, in ki so bili v !glavnem! pobiti meseca junija 1945 v Kočevskem Rogu, Teharjih in drugod, ...

Pod tem sporočilom so podpisani: za Združenje ob lipi sprave Stanislav Klep, mag. Vinko Vodopivec, Vitomir Gros in Marija Vodišek.

Združene ob lipi sprave pa bi rad pobaral, ali so jim pogoji premirja znani. Morda mi morejo povedati, kaj je čakalo tiste, ki so jih zavezniki po 9. maju 1945 dobili še z orožjem. To pa bi lahko povedali gozdovi med Štajersko in Salzburško.

Kristi Lajčahar,
9071 Kotmara vas

PISMO BRALCEV

»Schwindel und Museum«, Kärntner Krone – 14. 5. '95

Sehr geehrter Herr Pust, ich war immer ein Gegner Ihrer politischen Einstellung zur Slowenenfrage, aber ich habe diese als eine mögliche und nicht zu verhindernde Variante menschlicher und publizistischer Existenz in der Demokratie zur Kenntnis genommen und ertragen. Ihr Kommentar »Schwindel im Museum« über das SS-Masaker am Peršman-Hof überschreitet jedoch die Grenze des Ertragbaren. Er liegt auf der Ebene der Leugnung der Nazi-Vernichtungsmaschinerie in den KZs und ist eine öffentliche Verhöhnung und Verunglimpfung der getöteten Familie und ihrer Umgebung. Sie, Herr Pust, haben nicht einmal die Würde, die Namen der Ermordeten richtig zu schreiben.

Daß Sie in Ihrem Alter noch immer nicht zur Besinnung gekommen sind, kann ich nicht begreifen. Nach so langen Jahren kann ich Ihnen nur meine tiefe persönliche Verachtung für Ihre Einstellung und Ihre Schreibweise zum Ausdruck bringen. Wie Sie wissen, bin ich deutschsprachiger Kärntner: Ich schäme mich und es ist mir zutiefst zuwider, daß Sie meinem Volk angehören.

Prof. Dr. Robert Saxer

fašistični boj in preganjanje koroških Slovencev, na kar se je Avstrija pri pogajanjih za državno pogodbo izrecno sklicevala kot na svoj lastni prispevek za osvoboditev v smislu moskovske deklaracije, svoje priznanje in zahvalo pa je – čeprav z veliko zamudo – izrekla, ko je posamezne partizanske borce in žrtve fašizma odlikovala za njihov delež v boju proti nacifašizmu in s tem tudi za osvoboditev Avstrije.

Zato so resnični sovražniki domovine tisti, ki onečaščajo protifašistični boj in mu neutemeljeno podtikajo zločinska dejanja; tisti, ki omalovažujejo zločinski režim nacizma in zanikajo njegova uničevalna taborišča z množičnim ubijanjem nedolžnih ljudi; tisti, ki obujajo nacistično miselnost in s hujskanjem proti manjšinam in tujcem razpihujejo narodnostno in rasistično nestrpnost.

Kako prav je imel predstavnik Evropskega sveta, ki je ob otvoritvi celovške razstave »Ljubeljski predor in pozabljeni KZ na Koroškem« dejal, da je taka razstava potrebna zlasti na Koroškem, kjer je obravnavanje in premagovanje nacistične preteklosti še posebej v zastanku!

Zveza koroških partizanov

NAJBOLJŠE OBRESTI
VAM DONAŠA NOVA

HRANILNA KNJIZICA
SPARBUCH

POSJILNICA - BANK

pri Vaši
POSJILNICI-BANK

POSJILNICA - BANK BOROVLEJE - FERLACH

Povezovalna ustanova za kulturo in šport
Wir fördern Sport und Kultur

Mi smo vedno v Vaši bližini
Wir sind immer in Ihrer Nähe

Vaša banka s tradicijo
Ihre Bank mit Tradition

Vaš partner za vsa denarna vprašanja
Ihr Partner in allen Geldangelegenheiten

Veselimo se Vašega obiska / Wir freuen uns auf Ihren Besuch

Hauptplatz 16, 9170 Borovlje/Ferlach,
Tel. 0 42 27/32 35, Fax: 0 42 27/33 38

NOGOMET / REGIONALNA LIGA

Tekma neizkoriščenih možnosti

Kapetan Christian Wölbl je prepričan: »Tudi ostali bodo še oddali točke.«

SAK - Donau Linz 0:0 rac, Smid, S. Sadjak (45. Petschenig), Eberhard, Pihorner, Lippusch (Pau-litsch)

KOLESARJENJE

Peter Wrolich -

prva zmaga v pokalu

Kar je najavil že v Wolfsbergu in prejšnji teden z drugim mestom v Velikovcu, je Peter Wrolich uresničil v nedeljo na Štajerskem - slavil je svojo prvo zmago v pokalu. Zmagal je na krožni dirki v Straßengelu na izredno zahtevni progi.

Za 1. mesto je bil nagrajen tudi s sto točkami, tako da v skupnem seštevku desetih najpomembnejših tekmovanj v Avstriji trenutno zaseda 2. mesto. S tem je zelo verjetno, da bo vozil na krožni dirki po Avstriji, ki se prične v začetku junija, v rdeče-belo-rdeči majici avstrijske reprezentance. Še nadalje mu na tekmovanjih želi veliko uspeha!

Pričakovano težka tekma proti zadnjemu na lestvici, v kateri je imel SAK 90 minut terensko premoč. Nepričakovan pa je bil rezultat, kajti kljub temu, da se igralci zavedajo, da ni lahke tekme, so vendar računali z zmago proti Donau Linz. SAK je takoj prevzel iniciativo, imel že v prvem polčasu nešteto priložnosti - Lippusch je zadel le vratnico, ostale priložnosti je preprečil nasprotnikov vratar, nekaj pa so jih napadalci zastreljali sami.

Tudi v drugem polčasu žoga nikakor ni hotela v nasprotnikov gol. Seveda je bilo prvo razočaranje takoj po koncu tekme predvsem pri igralcih samih zelo veliko, vendar se zavedajo, da še ni nič odločeno in da

je vse še mogoče.

Dr. Ivan Ramšak: »Zavedali smo se, da ta tekma ne bo tako enostavna, kajti Donau Linz ni tako slabo moštvo, kot to kaže njihova uvrstitev. Moram reči, da smo proti njemu dvakrat zmagali z veliko sreče, tokrat pa nam je manjkala kanček sreče. Za izgovor pa imamo tudi še slabo igrišče, ki na žalost ne dopušča preciznih podaj in strelav.

Odločilni tekmi bosta zagotovo proti WAC in VSV na domačem igrišču in takrat bomo potrebovali vsakogar.«

Kapetan Christian Wölbl je bil tudi po tej tekmi optimističen in je dejal: »Takšen je nogomet. V Voitsbergu smo zmagali, čeprav smo bili slabši,

SAK-MARCHTRENK

V nedeljo, 28. 5. 95 mora SAK v goste v Marchtrenk.

proti Donau Linz pa, ko smo bili bistveno boljši, nam ni uspelo dati gola. Trenutno smo prešibki v sredini, vsekakor pa bomo našo pravo moč pokazali že proti LUV Graz.«

PODLIGA VZHOD:

Bilčovs - Ruda 0 : 0
Globasnica - Liebenfels 1 : 3

2. RAZRED E

SAK II - Pokrče 2 : 1

1. RAZRED D

Šmihel - Labot 2 : 0
Dobrla vas - Haimburg 1 : 2
Eitweg - Žel. Kapla 6 : 0
Sele - Grebinj 1 : 2

ODBOJKA

Dekleta SG osvojila 3. mesto

Odbojkarice slovenske gimnazije pod vodstvom Tanje Kavčič, kateri sta bila v oporo še Richard Suppnig in Magda Errenst, so v šolskem odbojgarskem prvenstvu osvojile odlično tretje mesto.

Na tem prvenstvu je sodelovalo nad 30 moštev iz različnih šol. Mlade odbojkarice so bile nad uspehom celo same preseučene, saj so trenirale le enkrat tedensko po dve uri.

Da bi se dekleta čimbolje

pripravila na tekme, je Tanja Kavčič ob začetku leta organizirala srečanje s skupino iz Maribora pod vodstvom Patricije Rebnak. Mariborčanke so bile močnejše in tako so se dekleta od njih veliko naučila. In prišlo se je šolsko prvenstvo.

V prvih tekmah odbojkarice slovenske gimnazije niso izgubile niti enega seta. Tudi v tekmi proti Spittalu so zmagale. V prvem finalnem krogu, v katerem sta igrali še moštvi iz Beljaka in Radentheina, so dosegle 2. mesto in se s tem uvrstile v drugo križno kolo. Z zmago proti Friesachu pa so se uvrstile v finale.

V finalu jih je nekoliko pustila sreča in kljub podpori navijačev, ki so jih pospremili v Radenthein, so izgubile obe tekmi ter zasedle tretje mesto. Kljub temu pa so bile zelo zadovoljne in srečne, saj v koroškem šolskem odbojgarskem prvenstvu tretje mesto med številnimi ekipami veliko pomeni.

KRAJEVNA, LEDINSKA IN GORSKA IMENA

Da ne pridejo v pozabo

Skoraj vsak človek ima nagnjenost do kakšnega posebnega opravila, ki ga razveseljuje in zadovoljuje. Temu pravimo hobi ali konjiček. Nas planince, čeprav nimamo kakšnih strokovnih podlag za to, zanima pomen krajevnih, ledinskih, še prav posebno pa gorskih imen. Že večkrat smo se v Slovenskem vestniku oglašali na to temo in opozarjali, da moramo naša domačinska imena obravnavati kot dragoceno kulturno dobrino in se prizadevati, da ne pridejo v pozabo.

V sedanjem času smo preplavljeni z zemljevidi, v katerih so krajevna, ledinska in gorska imena v glavnem pomemčena in tako domačinska

imena zamolčana. Znani avstrijski znanstvenik dr. Veiter je to početje pred leti ostro obsojal in ga imenoval »germaniziranje prek zemljevidov«. Znano je, da je pri prevajanju, bolje rečeno pri ponemčevanju slovenskih imen prišlo do velikih površnosti in nesmiselnih prevodov, da omenim samo dve gorski imeni - Peč (v Karavankah) in Črno prst (v Julijcih). Peč so napačno prevedli v nemški Ofen (peč za kurjavo), Črno prst pa v Schwarzfinger (črn prst). Koroški Slovenci za nemško besedo der Fels ali Felsen poznamo več izrazov: peč, skala, čer... Kot že omenjeno, s pečjo prevajalci niso imeli sreče, ker so jo napačno

prevedli v Ofen. Teh nesrečnih Ofen imamo največ na Svinški planini. Čudno pa je, da je tudi znani koroški znanstvenik dr. Kranzmayer, ki se je ukvarjal z imenoslovjem oz. pomenoslovjem koroških krajevnih, ledinskih in gorskih imen, potrdil staro stališče, da gre pri gorskih imenih Peč za pečico za ogrevanje. Na primeru imena »Sauofen« na Svinški planini je Kranzmayer ta »Ofen« tako le tolmačil: »Prisojna južna skalnata pobočja se imenujejo Ofen zato, ker se v sončni vročini tako segrejejo kakor sobne pečice. Tudi v vodiču »Kärntner Wanderbuch«, napisala sta ga Buchenauerjeva in Gallin, je podobna razlaga, kar

je seveda velik nesmisel. Verjetno je res tako, da kar dr. Kranzmayer potrdi, drži kot pribito. Vendar tudi on ni nezmojljiv. Tako je na primer pri imenu zaselka Dösen jugovzhodno od Malniza po vsej verjetnosti usekal mimo, ko je to ime razlagal s slovenskim imenom desen, nemško rechtsseitig. Kdor pozna zaselek Dösen in dolino Dösental (minulo leto so imeli naši planinci izlet skozi to dolino na goro »Sauleck«, mu to dvojje že po občutku oziroma po obliki terena pove, da gre tu za pomen tesen (nemško eng ali Klamm), ne pa desen.

Tudi pri krajevnem imenu Psinja vas, nemško Hundsorf, se mnenja delijo. Kranzmayer pravi, da ima to ime zvezo s psi, ki jih prebivalci »pasjih vasi« (Hundsorf, Pisweg, Pseim) gojili za gospodo. Dru-

ga razlaga pa je, da se Psinja vas nahaja pod Sinami, torej Podsinja vas, skrajšano Psinja vas. Iz teh nekaj primerov lahko razberemo, da je v imenoslovju krajevnih, ledinskih in gorskih imen še kar precej nejasnega, kar bo treba pojasniti. Pred kratkim pa nas je predvsem konjičkarje v Slovenskem vestniku razveselila vest, da se bo Delovna skupnost Koroška 95 letos poleti med drugim posvetila tudi razpravi o imenoslovju na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem in v zvezi s tem osvetlila nekdanji in sedanji narodnostni sestav Koroške. To je vsekakor spodbudna novica za nadaljnji potek raziskovanj in pojasnjevanj izvora naših gorskih, ledinskih in krajevnih imen, ki kar kličejo, da se ukvarjamo z njimi.

Š. L.